

POSTANOWIENIE

Dnia 18 maja 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bosek (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Paweł Czubik

SSN Maria Szczepaniec

w sprawie ze skargi J. K.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w [...] w sprawie o sygn. III AUa [...], z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w [...], po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 18 maja 2022 r.,

- 1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w [...] w sprawie III AUa [...] nastąpiła przewlekłość postępowania;**
- 2. przyznaje J. K. od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...] sumę pieniężną w wysokości 2 000 (dwa tysiące) zł;**
- 3. nakazuje zwrócić ze Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...] na rzecz J. K. opłatę od skargi w wysokości 200 (dwieście) zł;**
- 4. zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...] na rzecz J. K. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;**
- 5. oddala skargę w pozostałym zakresie.**

UZASADNIENIE

J. K. skargą z dnia 3 grudnia 2021 r. na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (dalej: skarga na przewlekłość), wniósł o:

1. stwierdzenie, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w [...] w sprawie III AUa [...] nastąpiła przewlekłość postępowania;
2. zalecenie Sądowi Apelacyjnemu w [...] podjęcia odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie, w tym zwłaszcza do wyznaczenia terminu rozprawy w terminie 2 miesięcy od rozpoznania skargi na przewlekłość;
3. zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego odpowiedniej sumy pieniężnej w wysokości 4.000 zł;
4. dopuszczenie i przeprowadzenie dowodów wskazanych w treści uzasadnienia skargi na przewlekłość na okoliczności w nich wskazane;
5. zwrotu uiszczonej opłaty od skargi w wysokości 200 zł;
6. zasądzenia od Skarbu Państwa kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu podano, że w sprawie do dnia wniesienia skargi na przewlekłość, czyli od ponad dwóch lat, nie podjęto żadnych czynności i nie wyznaczono terminu rozprawy. Podkreślono, że rozpoznanie sprawy w rozsądnym terminie ma znaczenie dla skarżącego z uwagi na jego podeszły wiek, a przewlekłość postępowania jest źródłem stresu, w związku z ciągłym oczekiwaniem na podjęcie czynności w sprawie.

W odpowiedzi na skargę na przewlekłość Prezes Sądu Apelacyjnego w [...] wniósł o jej oddalenie w całości. Prezes Sądu Apelacyjnego w [...] poinformował, że od daty wpływu apelacji w dniu 21 listopada 2019 r., do przydzielenia sprawy sędziemu referentowi w dniu 27 listopada 2019 r., sprawa oczekiwała na przydział zgodnie z kolejnością wpływu. Wyjaśnił, że sprawa skarżącego wpłynęła w okresie obowiązywania rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r., regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz.U. 2019, poz. 1141), w świetle którego sprawy są rozpoznawane zgodnie z kolejnością wpływu, a poza kolejnością rozpoznawane są sprawy pilne, o których mowa w § 2 ust. 5f tego aktu prawnego. Zaznaczył, że sprawa skarżącego nie należy do żadnej z kategorii spraw pilnych. Prezes Sądu Apelacyjnego w [...] zwrócił również uwagę, że średnie obciążenie sprawami na jeden etat orzeczniczy na dzień wpływu skargi na przewlekłość wynosiło 318,9. Dalej wskazał, że w sprawie został wyznaczony termin rozprawy na dzień 4 marca 2022 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga wymagała uwzględnienia.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz.U. 2018, poz. 75; dalej: ustawa o skardze na przewlekłość), strona może żądać stwierdzenia naruszenia jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego.

W celu stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania (art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość).

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, za naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki uznaje się wielomiesięczną bezczynność sądu polegającą na niewyznaczeniu rozprawy, trwającą co najmniej 12 miesięcy (por. postanowienia Sądu Najwyższego z: 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; 18 maja 2016 r., III SPP 53/16; 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; 12 grudnia 2018 r., I NSP 6/18; 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18).

Odnosząc powyższe do realiów niniejszej sprawy, należy stwierdzić, że w dniu 18 października 2018 r. skarżący wniósł odwołanie od decyzji Z. [...] z 25 września 2018 r. W dniu 7 października 2019 r. organ rentowy wniósł apelację od wyroku Sądu Okręgowego w G. z 4 września 2019 r., IX U [...] (k. 80 akt sprawy III AUa [...]). 21 listopada 2019 r. apelacja wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w [...]. Zarządzeniem z 27 listopada 2019 r. Przewodniczący Wydziału wpisał sprawę do repertorium „AUa” i skierował do wylosowania składu orzekającego (k. 91). 26 listopada 2019 r. wylosowano skład orzekający (k. 92). Skarżący reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika nie złożył ani jednego wniosku o rozpoznanie sprawy poza kolejnością. Zarządzeniem z 28 stycznia 2022 r. wyznaczono termin rozprawy apelacyjnej na dzień 4 marca 2022 r. (k. 95). Na rozprawie 4 marca 2022 r. odroczono rozpoznanie sprawy (k. 103), którą ostatecznie Sąd Apelacyjny w [...] zakończył wyrokiem z 7 kwietnia 2022 r.

Z analizy akt sprawy jednoznacznie wynika, że od momentu wpłynięcia apelacji wraz z aktami sprawy do Sądu Apelacyjnego w [...] (21 listopada 2019 r.) do dnia wyznaczenia rozprawy apelacyjnej (28 stycznia 2022 r.) upłynęło 26 miesięcy i 6 dni. Podkreślić przy tym należy, że odpowiedzialności za tak długi czas rozpoznania sprawy nie można przypisać wyłącznie ani samemu skarżącemu, ani osobie trzeciej, za którą Skarb Państwa nie ponosi odpowiedzialności. Długi czas rozpoznania sprawy nie wynika również z siły wyższej.

Odnosząc się do stanowiska Prezesa Sądu Apelacyjnego w [...] trzeba przypomnieć, że znaczne obciążenie wpływem spraw oraz problemy kadrowe sądu nie zwalniają Skarbu Państwa z odpowiedzialności za naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie, wynikającego w głównej mierze w niniejszej sprawie z niewyznaczenia terminu rozprawy apelacyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06). Obowiązkiem Państwa jest zorganizowanie optymalnej obsady kadrowej sądów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06). W konsekwencji, Skarb Państwa nie może zwolnić się z odpowiedzialności za przewlekłość postępowania sądowego, powołując się tylko na zaniedbania władz publicznych w zakresie zapewnienia sądom optymalnych warunków do sprawowania wymiaru sprawiedliwości, skutkujących nadmiernym obciążeniem

sędziów pracą oraz zaległościami w rozpatrywaniu spraw sądowych (postanowienie Sądu Najwyższego z 14 czerwca 2019 r., I NSP 46/19).

W braku więc szczególnych okoliczności sprawy, Sąd Najwyższy stwierdza naruszenie prawa skarżącego do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie.

Sąd Najwyższy kierując się art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość uznał, że odpowiednią sumą kompensującą skutki naruszenia prawa do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie będzie 2.000 zł. Skarżący – reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, nie wykazał, że podejmował jakiegokolwiek próby przyspieszenia rozpoznania sprawy, w szczególności, że złożył choćby jeden wniosek o rozpoznanie sprawy poza kolejnością.

Sąd Najwyższy nie mógł natomiast uwzględnić żądania zalecenia Sądowi Apelacyjnemu w [...] wyznaczenia terminu rozprawy apelacyjnej w okresie 2 miesięcy od rozpoznania niniejszej skargi. Sąd Apelacyjny w [...] wyznaczył termin rozprawy i rozpoznał sprawę.

O kosztach postępowania skargowego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i art. 99 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 i w zw. z art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość oraz § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. 2018, poz. 265) oraz art. 17 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.